Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES TAMARAS ČAPETAS [*TAMARA ĆAPETA*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2025. gada 4. decembrī [1]

Lieta C-440/25 [*Ebilum*] [i]

PM,
QN,
RM,
SM,
TM,
UM,
VM,
WM
pret
Minister van Asiel en Migratie

(*Rechtbank den Haag, zittingsplaats Zwolle* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Zvollē, Nīderlande) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Patvēruma politika – Starptautiskā aizsardzība – Kopējās procedūras starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai – Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību – Visaptveroša *ex nunc* pārbaude – Tāda lēmuma pārsūdzība, ar ko noraidīts starptautiskās aizsardzības pieteikums – Pirmās instances tiesu pilnvaras pieņemt lēmumu par pieteikuma pamatotību – Jēdziens "pamatotas bailes no vajāšanas" – Pamatota vajāšanas iespējamība

I. Ievads

1. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko iesniegusi iesniedzējtiesa *rechtbank den Haag, zittingsplaats Zwolle* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Zvollē, Nīderlande), ir par to, kā interpretēt gan Patvēruma procedūru direktīvu [2], gan Kvalifikācijas direktīvu [3].

[1] Oriģinālvaloda – angļu.

[i] Šīs lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (OV 2013, L 180, 60. lpp.; turpmāk tekstā – "Patvēruma procedūru direktīva").

[3] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu (OV 2011, L 337, 9. lpp.; turpmāk tekstā – "Kvalifikācijas direktīva").

2. Tomēr, kā lūgusi Tiesa, šajos secinājumos galvenā uzmanība ir pievērsta jēdziena "pamatotas bailes no vajāšanas" interpretācijai Kvalifikācijas direktīvas 2. panta d) punktā ietvertās "bēgļa" definīcijas izpratnē.

II. Pamatlietas faktiskie apstākļi, prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

3. Irākas Kurdistānas apgabala izcelsmes ģimene, kurā ir māte, tēvs un viņu trīs meitas (prasītāji pamatlietā; turpmāk tekstā – "prasītāji"), lūdza patvērumu Nīderlandē *Minister van Asiel en Migratie* (patvēruma un migrācijas ministrs; turpmāk tekstā – "ministrs"), kas ir atbildētājs pamatlietā.

4. Patvēruma pieteikuma pamatošanai prasītāji it īpaši atsaucās uz problēmām ar kaimiņu un bailēm no asinsatriebības un no tā, ka meitas būtu spiestas stāties laulībā, uz bailēm, ka viņu meitas varētu tikt pakļautas sieviešu dzimumorgānu kropļošanai, un uz to, ka viņu meitas ir pieņēmušas sieviešu un vīriešu līdztiesību kā pamatvērtību.

5. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka patvēruma procedūra turpinās kopš 2017. gada.

6. Ar 2023. gada 11. septembra lēmumiem (turpmāk tekstā – "apstrīdētie lēmumi") ministrs noraidīja prasītāju patvēruma pieteikumus kā acīmredzami nepamatotus, pamatojoties uz to, ka prasītāju paziņojumi neesot ticami.

7. Prasītāji šos lēmumus pārsūdzēja iesniedzējtiesā.

8. Iesniedzējtiesa pārsūdzību izskatīja tiesas sēdē, kas notika 2024. gada 26. martā, un 2024. gada 30. aprīlī nolēma atsākt lietas izskatīšanu pēc tam, kad Tiesa bija paziņojusi par sprieduma pasludināšanu lietās K un L [4].

9. Pēc minētā sprieduma ministrs veica prasītāju papildu uzklausīšanu. Ar 2025. gada 25. februāra papildu lēmumiem (turpmāk tekstā – "papildu lēmumi") ministrs apstiprināja patvēruma pieteikumu noraidīšanu. Tomēr noraidīšanai viņš sniedza papildu pamatojumu, kas attiecās uz prasītāju apgalvotajām bailēm no sieviešu dzimumorgānu kropļošanas, bailēm no piespiedu laulībām un sieviešu un vīriešu līdztiesības pieņemšanu par pamatvērtību.

10. Šo papildu lēmumu dēļ prasītāji grozīja prasību iesniedzējtiesā un iesniedza papildu prasības pamatus, pamatojoties uz ministra papildu pamatojumiem viņu patvēruma pieteikumu noraidīšanai.

11. 2025. gada 12. jūnijā, kamēr noritēja tiesvedība iesniedzējtiesā, ministrs atsauca papildu lēmumus, nesniedzot plašākus paskaidrojumus, izņemot to, ka viņam vajadzīgs vairāk laika, lai izvērtētu sprieduma K un L, kā arī, reaģējot uz šo spriedumu, pieņemtā tiesiskā regulējuma sekas. Viņš norādīja, ka prasītāji var palikt Nīderlandē, līdz tiks pieņemti jauni lēmumi.

12. Prasītāji, nevēlēdamies gaidīt jaunos ministra lēmumus, lūdza iesniedzējtiesu izskatīt un izvērtēt viņu prasību pēc būtības, atsaucoties uz lielo stresu un psiholoģisko ietekmi, ko viņiem radīja ilgais process, it īpaši viņu trim meitām.

[4] Spriedums, 2024. gada 11. jūnijs, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Sievietes, kuras kā pamatvērtību pieņēmušas dzimumu līdztiesību) (C-646/21, turpmāk tekstā – "spriedums K un L", EU:C:2024:487).

13. Pirmkārt, prasītāji apgalvoja, ka visas trīs meitas faktiski ir pieņēmušas sieviešu un vīriešu līdztiesību kā pamatvērtību un, ja viņas atgrieztos izcelsmes valstī, viņas tiktu uzskatītas par atšķirīgām un tādējādi varētu tikt vajātas.

14. Ministrs neuzskatīja šo argumentu par ticamu, pamatojoties uz to, ka šīs trīs meitas nebija pierādījušas, ka identificēšanās ar noteiktu sociālo grupu ir būtiska viņu identitātei.

15. Iesniedzējtiesa apstrīd šo apgalvojumu un it īpaši uzskata, ka ministra arguments ir balstīts uz kļūdainu sprieduma K un L interpretāciju.

16. Otrkārt, prasītāji apgalvoja, ka baidās no vajāšanas, ja viņi atgrieztos izcelsmes valstī, jo viņi pieder ģimenei vai klanam, kurā sievietes ir spiestas stāties laulībā, netiek uzskatītas par vienlīdzīgām ar vīriešiem un var tikt nogalinātas, ja nepiekrīt vīram.

17. Ministrs atzina, ka viņu bailes nav pamatotas, jo būtībā uzskatīja, ka meitu vecāki ir iecietīgi.

18. Arī šajā ziņā iesniedzējtiesa nepiekrīt ministram. Iesniedzējtiesa uzskata, ka ministrs nav pietiekami pamatojis, kāpēc trīs meitas, ja tās faktiski pieņem sieviešu un vīriešu līdztiesību kā pamatvērtību, nevarētu pamatoti baidīties no vajāšanas, ja atgrieztos Irākā. Šajā ziņā iesniedzējtiesa uzskata, ka pamatotas vajāšanas iespējamības kritērijs, kā to iepriekš piemērojis ministrs, jāizvērtē no "apdomīgas un saprātīgi domājošas personas" viedokļa.

19. Treškārt, ministrs noraidīja prasītāju patvēruma pieteikumu, ciktāl tas attiecās uz viņu apgalvotajām problēmām ar kaimiņu un bailēm no asinsatriebības un piespiedu laulībām, jo uzskatīja, ka daži tēva paziņojumi šajā ziņā ir pretrunīgi.

20. Prasītāji apgalvo, ka, neraugoties uz padziļinātām intervijām ar tēvu, viņam nebija pietiekamas iespējas tikt uzklausītam, lai atspēkotu apgalvotās pretrunas.

21. Iesniedzējtiesa norāda, ka, lai gan tēva paziņojumos ietvertās pretrunas netiek apstrīdētas, pretrunas vien automātiski neapdraud viņa paziņojumu ticamību. Iesniedzējtiesa uzskata, ka to apstiprina fakts, ka mātes paziņojumi par problēmām ar kaimiņu var tikt izmantoti, lai apstiprinātu tēva paziņojumus.

22. Pamatojoties uz iepriekš minēto, iesniedzējtiesa uzskata, ka tā ir pietiekami informēta, lai lemtu par prasītāju patvēruma pieteikuma pamatojuma ticamību, un tā to uzskata par ticamu. Tomēr *Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State* (Valsts padomes Administratīvo strīdu nodaļa, Nīderlande) pastāvošā judikatūra neļauj iesniedzējtiesai pašai izvērtēt patvēruma pieteikuma pamatotību.

23. Šī iemesla dēļ iesniedzējtiesai ir šaubas par *Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State* (Valsts padomes Administratīvo strīdu nodaļa) pastāvošās judikatūras saderību ar Kvalifikācijas direktīvu un Patvēruma procedūru direktīvu.

24. Iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, ja valsts tiesa, kurā ir pārsūdzēts lēmums, ar ko noraidīts patvēruma pieteikums, uzskata, ka tai ir zināmi visi šajā ziņā nepieciešamie faktiskie un tiesiskie apstākļi, šai tiesai ir pilnvaras pēc šo elementu visaptverošas *ex nunc* pārbaudes saistošā veidā lemt par to, vai persona, kas ir iesniegusi šo pārsūdzību, atbilst

Kvalifikācijas direktīvā paredzētajiem nosacījumiem, lai tai tiktu piešķirta starptautiskā aizsardzība. Tādējādi minētās tiesas pieņemtais nolēmums šajā ziņā ir saistošs kompetentajai iestādei, kad tā lemj par patvēruma pieteikumiem.

25. Turklāt iesniedzējtiesa uzskata, ka jēdziens "pamatotas bailes" ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nozīmē "pamatotu iespējamību" vai "reālu risku" tik vajātam, un izšķirošais faktors var būt tas, vai, izvērtējot visus zināmos apstākļus, no patvēruma meklētāja situācijā esošas apdomīgas un saprātīgi domājošas personas viedokļa atgriešanās izcelsmes valstī šķiet nesaprātīga.

26. Šādos apstākļos *rechtbank den Haag, zittingsplaats Zwolle* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Zvollē) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai tiesa no [Patvēruma procedūru direktīvas] 46. panta 3. punkta, attiecīgā gadījumā kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu vai citu Savienības tiesību aktu noteikumu vai Savienības tiesību principu, var atvasināt savas pilnvaras veikt patvēruma pieteikuma pamatojuma ticamības novērtējumu, kas aizstāj ministra veikto novērtējumu?

2) Vai tiesa no kādas no iepriekš minētajām tiesību normām var atvasināt pilnvaras pieņemt lēmumu pēc būtības un galīgo lēmumu par starptautiskās aizsardzības pieteikumu, pamatojoties uz tām patvēruma pieteikuma pamatojuma daļām, kuras ministrs uzskata par ticamām, un – ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša – tām šī pamatojuma daļām, kuras tiesa arī turklāt uzskata par ticamām? Vai, to darot, tiesa var aizstāt ministra vērtējumu ar savu vērtējumu par baiļu no vajāšanas ticamību vai reālu risku ciest būtisku kaitējumu, it īpaši, ja, ņemot vērā pieejamo un publiski iegūstamo informāciju par valsti, tiesa uzskata, ka tā ir pietiekami informēta, lai veiktu šādu vērtējumu?

3) Vai valsts judikatūra, piemēram, pamatojoties uz procesuālo autonomiju, var ierobežot pilnvaras pirmā un otrā jautājuma izpratnē tādējādi, ka šīs pilnvaras tomēr tiek piešķirtas tikai ministram?

4) Vai tiesa, vērtējot jautājumu par to, vai tās rīcībā ir pietiekama informācija, lai pieņemtu lēmumu pēc būtības, var ņemt vērā informāciju, kas tika iesniegta prasības izskatīšanas laikā, bet kas vēl nebija pieejama administratīvajā procesā? Vai šajā ziņā ir būtiski, vai puses varēja visaptveroši iesniegt savus rakstveida apsvērumus par lietas apstākļiem vai izteikt tos tiesas sēdē?

5) Vai "pamatotas bailes" [Kvalifikācijas direktīvas] 2. panta d) punkta izpratnē ir jāsaprot kā situācija, kad pastāv pamatota iespējamība, ka patvēruma meklētājs pēc atgriešanās tiks vajāts? Vai šāda pamatota iespējamība ir jākonkretizē, pamatojoties uz "apdomīgas un saprātīgi domājošas personas" kritēriju, kurā izšķirošais faktors ir tas, vai, izvērtējot visus zināmos apstākļus, no apdomīgas un saprātīgi domājošas personas, kas atrodas patvēruma meklētāja situācijā, viedokļa atgriešanās izcelsmes valstī šķiet nepieļaujama? Ja tas tā nav, kāds kritērijs ir jāpiemēro?"

27. Iesniedzējtiesa lūdza izspriest šo lietu vai nu atbilstoši steidzamības prejudiciāla nolēmuma tiesvedībai, kas paredzēta Tiesas Reglamenta 107. pantā, vai atbilstoši Reglamenta 105. panta 1. punktā paredzētajai paātrinātajai tiesvedībai.

28. Reglamenta 105. panta 1. punktā ir noteikts, ka Tiesas priekšsēdētājs pēc iesniedzējtiesas pieteikuma vai izņēmuma kārtā pēc savas ierosmes un pēc tiesneša referenta priekšlikuma un pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas var nolemt lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu, ja lietas apstākļi prasa to izskatīt īsā termiņā, piemērot paātrinātu tiesvedību.

29. Tiesas priekšsēdētājs 2025. gada 19. augustā pēc tiesneša referenta priekšlikuma un pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas nolēma apmierināt iesniedzējtiesas pieteikumu par to, lai šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu tiktu izskatīts paātrinātā tiesvedībā saskaņā ar Reglamenta 105. panta 1. punktu.

30. Tiesas priekšsēdētājs lēmumu pamatoja ar to, ka iesniedzējtiesa ir sniegusi Tiesai konkrētus, precīzus un drošus pierādījumus gan par attiecīgo prasītāju veselību, gan par cēloņsakarību starp viņu veselību un nenoteiktību, ko radījuši strīda pamatlietā apstākļi. No šiem apsvērumiem arī izriet, ka Tiesas atbilde īsā termiņā var būtiski ierobežot divu attiecīgo prasītāju veselības stāvokļa pasliktināšanās risku.

31. Prasītāji, Čehijas, Vācijas un Nīderlandes valdības un Eiropas Komisija iesniedza Tiesai rakstveida apsvērumus.

32. Kopīga tiesas sēde mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai kopā ar Tiesā izskatāmo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-198/25[5] notika 2025. gada 27. oktobrī, un tajā mutvārdu paskaidrojumus sniedza prasītāji, Nīderlandes valdība un Komisija.

III. Juridiskā analīze

33. Kā jau paskaidroju, manos secinājumos šajā lietā galvenā uzmanība ir pievērsta tikai piektajam prejudiciālajam jautājumam, kas attiecas uz Kvalifikācijas direktīvas 2. panta d) punktā minētā jēdziena "pamatotas bailes" interpretāciju.

34. Saskaņā ar Eiropas Savienības kopējo patvēruma politiku Kvalifikācijas direktīva tiesības uz starptautisko aizsardzību balsta uz bēgļa statusa atzīšanu.

35. Šajā ziņā bēgļa statusa atzīšanai izšķiroša nozīme ir personas "pamatotām bailēm" no vajāšanas, ja tā tiktu atgriezta izcelsmes valstī.

36. Kvalifikācijas direktīvas 2. panta d) punktā bēglis ir definēts kā "trešās valsts valstspiederīgais, kas, pamatoti baidoties no vajāšanas rases, reliģijas, tautības, politisko uzskatu vai piederības kādai noteiktai sociālai grupai dēļ, atrodas ārpus valsts, kuras piederīgais šī persona ir, un nespēj vai šādu baiļu dēļ nevēlas pieņemt minētās valsts aizsardzību, vai bezvalstnieks, kas, būdams ārpus savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valsts, tādu pašu iemeslu dēļ, kā minēts iepriekš, nevar vai šādu baiļu dēļ nevēlas tajā atgriezties un uz kuru neattiecas 12. pants".

[5] Skat. lietu C-198/25, *Quotal – rechtbank Den Haag, zittingsplaats Zwolle* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Zvollē) 2025. gada 11. martā iesniegtais lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – S/*Minister van Asiel en Migratie* (OV C, C/2025/3395), pieejama: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3395/oj.

37. Šī definīcija ir pārņemta no Ženēvas konvencijas[6] 1. panta a) punkta 2. apakšpunkta, ko Savienības likumdevējs ir atzinis par "pamatu bēgļu aizsardzības starptautiski tiesiskajam režīmam", kuru ievēro arī Eiropas Savienība[7].

38. Šajā ziņā šai konvencijai[8], tostarp tajā ietvertā jēdziena "bēglis" atšķirīgajām starptautiskajām interpretācijām, kā arī ANO vadībā izveidoto starptautisko iestāžu, piemēram, Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu jautājumos biroja (*UNHCR*) norādījumu dokumentiem[9], ir nozīme, interpretējot jēdzienu "bēglis" Savienības tiesību izpratnē.

39. Personu uzskata par bēgli, ja tā atbilst nosacījumiem, kas izklāstīti Ženēvas konvencijā sniegtajā bēgļa definīcijā[10]. Citiem vārdiem – bēgļa statusa atzīšana ir deklaratīvs akts[11].

40. Tā kā šajā definīcijā ir ietverts jēdziens "pamatotas bailes no vajāšanas", tā jēgas un metožu, kas ļauj noteikt, vai šis nosacījums ir izpildīts, izpratne ir nepieciešama, lai noteiktu, vai ir jāatzīst personas bēgļa statuss.

41. Lemjot par to, vai ir izpildīti bēgļa statusa piešķiršanas nosacījumi, atbildīgajām iestādēm vai attiecīgā gadījumā tiesām vispirms jākonstatē fakti, kas attiecas uz personu, kura lūdz piešķirt bēgļa statusu, kā arī fakti, kuri attiecas uz situāciju izcelsmes valstī. Pēc tam tām jāizlemj, vai šie fakti ļauj secināt, ka pastāv pamatotas bailes no vajāšanas[12].

42. Tieši uz otro minēto posmu attiecas iesniedzējtiesas piektais jautājums šajā lietā. Iesniedzējtiesa, pirmkārt, būtībā jautā, vai, izvērtējot, vai ir izpildīts Kvalifikācijas direktīvas 2. panta d) punktā minētais nosacījums par "pamatotām bailēm", valsts iestādēm ir jāpārbauda, vai pastāv pamatota iespējamība, ka persona, kas lūdz starptautisko aizsardzību, tiks vajāta, ja tā atgriezīsies izcelsmes valstī. Otrkārt, iesniedzējtiesa vaicā, pēc kādiem kritērijiem šāda pamatota iespējamība ir jānosaka. Tā it īpaši vēlas noskaidrot, vai šī pamatota vajāšanas iespējamība būtu jānovērtē, pamatojoties uz patvēruma meklētāja situācijā esošu "apdomīgu un saprātīgi domājošu personu", vai piemērojot alternatīvus kritērijus.

43. Šos jautājumus saprotu tādējādi, ka iesniedzējtiesa būtībā lūdz apstiprināt, ka prasība par "pamatotu baiļu" pastāvēšanu ir objektīvs vērtējums un tādēļ tā būtu jānosaka, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem – tādā gadījumā iesniedzējtiesa turklāt vēlas noskaidrot, kādi kritēriji ir jāizmanto.

6 Ženēvas Konvencija par bēgļa statusu, kas parakstīta 1951. gada 28. jūlijā Ženēvā, stājusies spēkā 1954. gada 22. aprīlī (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. sēj., 137. lpp.) un papildināta ar 1967. gada 31. janvārī Ņujorkā noslēgto Protokolu par bēgļa statusu (*Recueil des traités des Nations unies*, 606. sēj., 267. lpp.), kurš stājies spēkā 1967. gada 4. oktobrī (abi kopā turpmāk tekstā – "Ženēvas konvencija").

7 Skat. Kvalifikācijas direktīvas 3. un 4. apsvērumu.

8 Skat., piemēram, spriedumu, 2024. gada 4. oktobris, *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* u.c. (Afgāņu sievietes) (C-608/22 un C-609/22, EU:C:2024:828, 33. punkts un tajā minētā judikatūra).

9 Tādējādi, lai saprastu jēdzienu "bēglis", jāņem vērā *UNHCR Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status and Guidelines on International Protection – Under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees* (Rokasgrāmata par procedūrām un kritērijiem bēgļa statusa noteikšanai un vadlīnijas par starptautisko aizsardzību saskaņā ar 1951. gada konvenciju un 1967. gada protokolu par bēgļu statusu), 2019. gads (turpmāk tekstā – "*UNHCR* rokasgrāmata").

10 Skat. *UNHCR* rokasgrāmatas 28. punktu.

11 Skat. Kvalifikācijas direktīvas 21. apsvērumu.

12 Sīku aprakstu par pasākumiem, kas jāveic, lai izlemtu, vai persona, kas lūdz starptautisko aizsardzību, ir bēglis, skat. Eiropas Savienības Patvēruma aģentūras (*EUAA*) tīmekļvietnē, sadaļā "Pamatotas bailes", rokasgrāmatā *EASO Practical Guide: Qualification for international protection* (EASO praktiskā rokasgrāmata. Kvalificēšana starptautiskajai aizsardzībai), 2022. gada janvāris, 20. un 21. lpp.; pieejama: https://euaa.europa.eu/easo-practical-guide-qualification-international-protection/well-founded-fear-0.

44. Mana juridiskā analīze par šiem jautājumiem ir strukturēta šādi. Vispirms izklāstīšu iemeslus, kuru dēļ "pamatotu baiļu" prasība jāvērtē, pamatojoties tikai uz objektīviem kritērijiem (A). Pēc tam pievērsīšos iesniedzējtiesas sniegtajai interpretācijai, kuru ieteikšu Tiesai pieņemt un saskaņā ar kuru pamatotas bailes no vajāšanas jāsaprot tādējādi, ka pastāv pamatota vajāšanas iespējamība (B). Visbeidzot apgalvošu, ka nav jāievieš standarts "saprātīgi domājoša persona", lai palielinātu objektivitāti, izvērtējot iespējamu pamatotu baiļu pastāvēšanu (C).

A. "Baiļu" objektīvs novērtējums

45. Lai gan jēdziens "pamatotas bailes" ir bēgļa definīcijas pamatā, Kvalifikācijas direktīvā, tāpat kā Ženēvas konvencijā, tā nozīme nav precizēta.

46. Baiļu pastāvēšanas noteikšana, lemjot, vai personai ir jāpiešķir bēgļa statuss, noteikti ir prognozējošs novērtējums. Atbildīgajai iestādei ir jānoskaidro, vai bailes no vajāšanas, ar ko persona saskartos, ja tā atgrieztos izcelsmes valstī, ir pamatotas.

47. Šajā ziņā un tā kā nav iespējams paredzēt nākotni, atbilde uz šādu jautājumu katrā ziņā ir novērtējums par šādas vajāšanas iespējamību vai varbūtību nākotnē. Šis jautājums, pie kura atgriezīšos, tādējādi kļūst par šādu: saskaņā ar kādu metodi būtu jānovērtē vajāšanas iespējamība?

48. Tomēr papildu jautājums, kas rodas saistībā ar jēdzienu "bailes", ir par to, vai vajāšanas iespējamības gadījumā personai, kas lemj par starptautiskās aizsardzības pieteikumu, turklāt ir jānoskaidro, vai pieteikuma iesniedzējam patiešām ir šādas bailes no vajāšanas. Norādes, kas ļauj lemt par šo "pamatotu baiļu" prasības subjektīvo elementu, var izsecināt no *UNHCR* rokasgrāmatā sniegtajiem norādījumiem.

49. Saskaņā ar minēto dokumentu pamatotu baiļu jēdziens ietver subjektīvus un objektīvus elementus. Bailes ir emocijas un līdz ar to subjektīvs nosacījums. Tomēr *UNHCR* rokasgrāmatā ir paskaidrots, ka baiļu papildu kvalificēšana par "pamatotām" nozīmē, ka "*ne tikai* attiecīgās personas noskaņojums nosaka tās bēgļa statusu, bet šī noskaņojuma pamatā jābūt objektīvai situācijai. Jēdziens "pamatotas bailes" tādējādi ietver subjektīvu un objektīvu elementu, un, lai noteiktu, vai pastāv pamatotas bailes, jāņem vērā *abi elementi*" [13].

50. Tas, šķiet, liek domāt, ka pirms var tikt atzīts bēgļa statuss, jāpierāda gan subjektīvā baiļu emocija, gan šīs emocijas pamatotības objektīva atzīšana.

51. To paturot prātā, vairākos doktrīnā paustajos komentāros ir apgalvots – lai izpildītu "pamatotu baiļu" kritēriju, nav jāpierāda, ka pieteikuma iesniedzējam ir subjektīva baiļu emocija [14].

52. Piekrītu šai nostājai un ierosinu Tiesai atzīt – lai personai atzītu bēgļa statusu, pietiek pierādīt, ka objektīvi pastāv vajāšanas iespējamība. Tas nozīmē, ka ir jākonstatē, ka ikviena persona, kurai piemīt prasītāju iezīmes, varētu tikt vajāta, ja tā atgrieztos izcelsmes valstī, ņemot vērā apstākļus šajā valstī. Tātad nav nepieciešams noteikt, vai šī persona faktiski baidās no šādas vajāšanas.

[13] Skat. *UNHCR* rokasgrāmatas 38. punktu (mans izcēlums).

[14] Piemēram, Hathaway, J. C. un Foster, M., *The Law of Refugee Status*, Cambridge University Press, Kembridža, 2014, 92. lpp. Skat. arī Storey, H., *The Refugee Definition in International Law*, Oxford University Press, Oksforda, 2023, un minētajā grāmatā sniegtais literatūras pārskats.

53. Šī subjektīvā elementa izslēgšanu no pamatotu baiļu pastāvēšanas novērtējuma var pamatot vairāki iemesli.

54. Pirmkārt, ir ne tikai grūti izmērīt tādas emocijas kā bailes, bet cilvēki turklāt ir atšķirīgi un pauž atšķirīgas emocijas.

55. Otrkārt un galvenokārt, tas, ka persona nav pienācīgi izrādījusi bailes, varētu likt atbildīgajai iestādei uzskatīt, ka tās patvēruma pieteikums nav ticams. Tas savukārt varētu izraisīt bēgļa statusa atteikšanu šai personai, attiecīgajai iestādei nemaz neizvērtējot pamatoto baiļu objektīvo elementu.

56. Visbeidzot: dažas personas – piemēram, bērni – varētu nejust bailes, neraugoties uz objektīvu iespējamību, ka, atgriežoties izcelsmes valstī, tās tiks vajātas [15].

57. Vai šāda interpretācija, saskaņā ar kuru atbildīgajām iestādēm ir jāņem vērā tikai objektīvie baiļu elementi, ir pretrunā *UNHCR* rokasgrāmatā paredzētajām vadlīnijām? Ne vienmēr. Konstatējot objektīvu risku, ka persona varētu tikt vajāta, ja tā atgrieztos izcelsmes valstī, atbildīgā iestāde var arī netieši secināt, ka pastāv subjektīvas bailes. Līdz ar to baiļu subjektīvā aspekta atsevišķs vērtējums nav nepieciešams, pat ja jēdziens "bailes", kas minēts bēgļa definīcijā, tiek saprasts kā tāds, kam ir subjektīvi un objektīvi elementi.

58. Balstīšanās tikai uz objektīviem pierādījumiem, lai noteiktu, vai pastāv pamatotas bailes, šķiet vairāku tiesu akceptēta prakse [16].

59. Piemēram, dažas ASV tiesas, šķiet, jautā, vai "saprātīgi domājoša persona", kas būtu tādā pašā situācijā kā patvēruma meklētājs, izjustu bailes. Ja tas tā ir, starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja subjektīvās bailes var būt netiešas [17].

60. Turklāt tiesas un atbildīgās iestādes citās valstīs, piemēram, Austrālijā, Francijā, Vācijā un Jaunzēlandē, atbalsta objektīvo pieeju, lai noteiktu pamatotas bailes no vajāšanas [18].

61. Tiesai vēl nav tieši lūgts paust nostāju, vai iestādēm, kas lemj par starptautiskās aizsardzības pieteikumiem, lemjot par bēgļa statusa piešķiršanu, ir jāņem vērā pieteikuma iesniedzēja subjektīvās bailes.

[15] Skat., piemēram, Hathaway, J. C. un Hicks, W. S., "Is there a subjective element in the refugee convention's requirement of "well-founded fear"?", *Michigan Journal of International Law*, 2005, 505.–562. lpp., it īpaši 512. lpp., un Zimmermann, A. un Herrmann, F. M., "Article 1 A, para. 2 1951 Convention – (Definition of the term "refugee"/définition du terme "réfugié")" no: Zimmermann, A. u.c. (red.), *The 1951 Convention Relating to the Status of Refugees and its 1967 Protocol*, Oxford University Press, Oksforda, 2024, 359.–555. lpp., it īpaši 484.–489. lpp.

[16] Pārskatu skat., piemēram, Hathaway, J. C. un Foster, M., minēts iepriekš 14. zemsvītras piezīmē, 104. lpp.; Anderson, A. u.c., "A well-founded fear of being persecuted … But when?", *Sydney Law Review*, 2020, 155.–181. lpp., it īpaši 161. un 162. lpp., un Zimmermann, A. un Herrmann, F. M., minēts iepriekš 15. zemsvītras piezīmē, it īpaši 413. un 414. lpp.

[17] Piemēram, *United States Court of Appeals for the Fifth Circuit* (ASV Piektā iecirkņa apelācijas tiesa) uzskata, ka "ārvalstniekam ir pamatotas bailes no vajāšanas, ja saprātīgi domājoša persona, būdama šādos apstākļos, baidītos no vajāšanas, ja to būtu paredzēts atgriezt tās izcelsmes valstī" (*Guevara Flores*, sūdzības iesniedzēja, pret *Immigration and Naturalisation Service*, atbildētājs (1986) 786 F.2d 1242 (*USCA*, *5th Cir.*, 1986), 1249. lpp.).

[18] Piemērus par šādiem nolēmumiem šajās valstīs skat. Austrālija: *High Court* (Augstā tiesa), *Chan* pret *Minister for Immigration and Ethnic Affairs* (1989. gada 9. decembris); Francija: *Cour nationale du droit d'asile* (Valsts Patvēruma lietu tiesa), lieta Nr. 24009761 (2024. gada 17. jūlijs); Vācija: *Oberverwaltungsgericht, Niedersachsen* (Lejassaksijas federālās zemes Augstākā administratīvā tiesa, Vācija), lieta Nr. 2 LA 1584/17 (2018. gada 17. augusts); Jaunzēlande: *Refugee Status Appeals Authority* (Bēgļa statusa pārsūdzību iestāde), bēgļa pārsūdzība Nr. 72635/01 (2002. gada 6. septembris).

62. Spriedumā Y un Z Tiesa, atbildot uz citu jautājumu[19], norādījusi, ka "kompetento iestāžu mērķis, novērtējot, vai [..] pieteikuma iesniedzējs pamatoti baidās no vajāšanas, ir noskaidrot, vai konstatētie apstākļi ir vai nav uzskatāmi par tādiem draudiem, kas *attiecīgajai personai*, ņemot vērā viņas individuālo situāciju, *liek pamatoti baidīties* no faktiskas vajāšanas"[20].

63. No minētā punkta varētu secināt, ka Tiesa ir pieprasījusi kompetentajām iestādēm konstatēt, ka pieteikuma iesniedzējam ir subjektīvas bailes, vienlaikus – tā kā ir izvirzīta prasība, ka pieteikuma iesniedzējam jābūt *pamatotām* bailēm no vajāšanas, – pieprasot, lai šīm bailēm turklāt būtu objektīvi atzīts pamats.

64. Tomēr sprieduma Y un Z turpinājumā Tiesa arī minējusi, ka "šis riska lieluma vērtējums, kas katrā konkrētajā gadījumā ir jāveic uzmanīgi un rūpīgi [..], ir balstīts *vienīgi* uz faktu un apstākļu konkrētu izvērtēšanu saskaņā ar normām, it īpaši ar [Kvalifikācijas d]irektīvas 4. pantā minētajām normām"[21].

65. Manuprāt, tas nozīmē, ka Tiesa ir uzskatījusi, ka tikai esošo apstākļu objektīvs novērtējums var likt izdarīt secinājumu, ka pastāv pamatotas bailes no vajāšanas – tas ir gan nepieciešams, gan pietiekams secinājums, lai noteiktu, vai persona ir vai nav bēglis.

66. Jaunākā judikatūra, manuprāt, apstiprina šādu secinājumu. Spriedumā K un L Tiesa apvienojusi divus sprieduma Y un Z punktus vienā, kurā teikts: "[..] kompetento valsts iestāžu novērtējumam par pieteikuma iesniedzēja baiļu no vajāšanas pamatotību jābūt individuālam un tas katrā atsevišķā gadījumā jāveic rūpīgi un piesardzīgi, pamatojoties vienīgi uz konkrētu faktu un apstākļu novērtējumu, lai noteiktu, vai konstatētie fakti un apstākļi rada tādus draudus, ka attiecīgā persona, ņemot vērā tās individuālo situāciju, var pamatoti baidīties no faktiskas vajāšanas, ja tai būtu jāatgriežas savā izcelsmes valstī [..]"[22].

67. Tādējādi, manuprāt, Tiesa jau ir paudusi nostāju, saskaņā ar kuru iestādēm ir objektīvi jāizvērtē, vai personai, kas ir tādā situācijā kā pieteikuma iesniedzējs, ņemot vērā apstākļus tās izcelsmes valstī, būtu pamatotas bailes no vajāšanas.

B. Pamatotu baiļu uzskatīšana par pamatotu vajāšanas iespējamību

68. Tas, vai pieteikuma iesniedzējs varētu pamatoti baidīties no vajāšanas, ir atkarīgs no atbildīgās iestādes riska novērtējuma, lai noteiktu, vai ir iespējams, ka, atgriežoties izcelsmes valstī, attiecīgais pieteikuma iesniedzējs tiks vajāts. Šāds riska novērtējums noteikti ir subjektīvs novērtējums, ja vien nav izstrādāta matemātiska formula, ko var aprēķināt ar pašreizējiem MI modeļiem un pārbaudīt cilvēki, kuri ir lēmumpieņēmēji.

69. Šajā ziņā pastāv daudzi faktori, kas jāņem vērā, veicot šādu novērtējumu, un tie var savstarpēji mijiedarboties dažādos veidos. Nav neiespējami, ka MI modelis varētu veiksmīgāk prognozēt patvēruma meklētāja vajāšanas iespējamību, sasniedzot augstāku precizitāti nekā cilvēki. Tomēr nav pietiekamu datu par pagātnes notikumiem – it īpaši par to situāciju skaitu, kad starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēji tikuši vajāti, jo viņiem atteikta starptautiskā aizsardzība un viņi

[19] Minētajā lietā uzdotais jautājums bija par to, vai pieteikuma iesniedzēja bailes no vajāšanas ir pamatotas, ja šāda persona var izvairīties no vajāšanas izcelsmes valstī, atturoties no noteiktām reliģiskām darbībām. Šajā ziņā skat. spriedumu, 2012. gada 5. septembris, Y un Z (C-71/11 un C-99/11, turpmāk tekstā – "spriedums Y un Z", EU:C:2012:518, 73. punkts).

[20] Spriedums Y un Z, 76. punkts (mans izcēlums).

[21] Skat. spriedumu Y un Z, 77. punkts (atsauces uz judikatūru izlaistas un mans izcēlums).

[22] Skat. spriedumu K un L, 59. punkts un tajā minētā judikatūra.

nosūtīti atpakaļ uz izcelsmes valsti –, lai apmācītu šādu MI modeli un pēc tam salīdzinātu precizitāti, kādu demonstrējis šis modelis un cilvēki, kuri ir lēmumpieņēmēji. Pat ja šādu modeli varētu izstrādāt, tam tomēr būtu nepieciešama cilvēka kontrole un labākajā gadījumā to varētu izmantot kā papildu instrumentu, kad tiek lemts, vai persona atbilst nepieciešamajiem nosacījumiem, lai tiktu atzīta par bēgli.

70. Katrā ziņā, cik man zināms, šāds modelis vēl nav izstrādāts. Tādējādi vajāšanas iespējamības novērtējumu pašlaik var veikt tikai cilvēki, kuru novērtējums noteikti būs subjektīvs tādā ziņā, ka divas dažādas atbildīgās iestādes varētu nonākt pie atšķirīga secinājuma, izvērtējot vienu un to pašu apstākļu kopumu.

71. Ņemot vērā iespējamību, ka atbildīgās iestādes pieņem atšķirīgus lēmumus par diviem pieteikuma iesniedzējiem līdzīgās situācijās, ir svarīgi šādu risku samazināt līdz minimumam.

72. Tādējādi rodas jautājums: kā objektivizēt subjektīvu lēmumu par konkrētas personas vajāšanas iespējamību?

73. Kvalifikācijas direktīvā ir ietverti daži elementi, ko var izmantot, lai objektivizētu lēmumu pieņemšanas procesu attiecībā uz lēmumiem par vajāšanas iespējamību. Kā Tiesa jau ir paskaidrojusi, pamatotu baiļu pastāvēšanas noteikšana "ir jāveic saskaņā ar normām, it īpaši ar [Kvalifikācijas direktīvas] 4. panta 3.–5. punktā izklāstītajām normām" [23].

74. Vispirms Kvalifikācijas direktīvas 4. panta 3. punktā ir prasīts, lai novērtējums tiktu veikts individuāli. Tas nozīmē, ka katram pieteikumam katrā atsevišķā gadījumā ir nepieciešama individuāla analīze. Veicot šo analīzi, lēmējiestādei jāņem vērā divu veidu fakti. Pirmie ir fakti, kas ļauj atbildīgajām iestādēm izdarīt secinājumus par situāciju izcelsmes valstī, tostarp par šīs valsts normatīvajiem aktiem, un par to, kā tie tiek piemēroti praksē. Otrie ir fakti, kas attiecas tieši uz pieteikuma iesniedzēju; tie ietver šīs personas personīgās iezīmes, piemēram, tās dzīvesgājumu, dzimumu, reliģiju un identitāti, ko var apliecināt ar pieteikuma iesniedzēja iesniegtajiem dokumentiem vai paziņojumiem. Ja konkrētus faktus nevar pierādīt, pamatojoties uz iesniegtajiem apliecinošajiem dokumentiem vai citiem pierādījumiem, minētās direktīvas 4. panta 5. punktā ir paredzēti apstākļi, kuros šaubu gadījumā jālemj par labu pieteikuma iesniedzējam [24].

75. Principā visus būtiskos faktus konstatē pieteikuma izvērtēšanas brīdī. Tomēr atbildīgajai iestādei būtu jāņem vērā arī pierādījumi par konkrētā pieteikuma iesniedzēja vajāšanu pagātnē, ja tāda ir notikusi [25], kā arī tās pieteikuma iesniedzēja darbības kopš izceļošanas no valsts, kuras varētu būt veicinājušas bailes no vajāšanas [26].

76. Tikai pēc pieteikuma iesniedzēja personīgo apstākļu apkopošanas ar faktiem, kas konstatēti saistībā ar iespējamiem vajāšanas iemesliem izcelsmes valstī, atbildīgajai iestādei būtu jāizlemj, vai pieteikuma iesniedzēja bailes no vajāšanas patiešām ir "pamatotas".

[23] Spriedums, 2023. gada 21. septembris, *Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie* (Politiskie uzskati uzņēmējā dalībvalstī) (C-151/22, EU:C:2023:688, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).

[24] Līdzīgu nostāju ir pieņēmusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa (ECT). Šajā ziņā skat. ECT spriedumu, 2016. gada 23. marts, F.G. pret Zviedriju (CE:ECHR:2016:0323JUD004361111, 113. punkts un tajā minētā judikatūra), kurā noteikts: "[..] ņemot vērā īpašo situāciju, kādā bieži ir patvēruma meklētāji, nereti šaubu gadījumā ir jālemj viņiem par labu, kad tiek novērtēta viņu paziņojumu un to pamatošanai iesniegto dokumentu ticamība. Tomēr, kad ir iesniegta informācija, kas liek stipri apšaubīt patvēruma meklētāja apgalvojumu patiesīgumu, personai jāsniedz pārliecinoši paskaidrojumi par šķietamajām pretrunām [..]".

[25] Kvalifikācijas direktīvas 4. panta 4. punkts.

[26] Kvalifikācijas direktīvas 4. panta 3. punkta d) apakšpunkts.

77. Tādēļ un pretēji Nīderlandes valdības nostājai atbildīgajām iestādēm, lemjot par starptautiskās aizsardzības pieteikumiem, nav plašas rīcības brīvības. Gluži pretēji, tām, pamatojoties uz Kvalifikācijas direktīvas 4. pantu, sadarbībā ar patvēruma meklētāju rūpīgi jāpārbauda visi lietas apstākļi, kas tām ir zināmi vai nu tāpēc, ka pieteikuma iesniedzējs uz tiem ir atsaucies, vai arī tāpēc, ka tās pēc savas iniciatīvas ir veikušas padziļinātu novērtējumu, lai īstenotais novērtējums būtu pēc iespējas pilnīgāks un ļautu tām pieņemt lēmumu par šo jautājumu.

78. Tādējādi Kvalifikācijas direktīvas 4. pants ierobežo atbildīgās iestādes personisko un subjektīvo rīcības brīvību. Tomēr, ņemot vērā visus vajadzīgos faktus, šai iestādei vēl ir jālemj par to, cik liela ir iespējamība, ka attiecīgais pieteikuma iesniedzējs tiks vajāts, ja viņš tiks atgriezts izcelsmes valstī.

79. Šajā ziņā iesniedzējtiesa ierosina, ka pierādīšanas standartam būtu jābūt vajāšanas "pamatotai iespējamībai"[27]. Šis standarts – un tam piekrīt visi šīs tiesvedības dalībnieki – nozīmē, ka ar vienkāršu vajāšanas iespējamību vien nepietiek[28]. Tajā pašā laikā šim kritērijam nevajadzētu būt pārāk augstam un noteikti nevajadzētu būt tādam, kas "pārsniedz pamatotas šaubas", kā tās tiek piemērotas krimināltiesībās. Tomēr lietas dalībnieki nav vienisprātis par to, vai pamatota iespējamība prasa, lai vajāšana būtu "drīzāk iespējama, nekā neiespējama". Lai gan šķiet, ka ECT ir paudusi vēlmi pieņemt šādu pierādīšanas standartu[29], piekrītu Komisijai, ka šāda 50:50 prasība šķiet pārāk augsts standarts. Ar pamatotu varbūtību, ka konkrētā persona tiktu vajāta, ja tiktu atgriezta izcelsmes valstī, vajadzētu pietikt, lai konstatētu pamatotas bailes, iepriekš nenosakot nepieciešamo procentuālo varbūtību[30].

80. Paturot prātā iepriekš minēto, uz iesniedzējtiesas piektā jautājuma pirmo daļu varētu atbildēt šādi: pamatotas bailes no vajāšanas pastāv, ja ir pamatota iespējamība, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs tiks vajāts, ja tiks atgriezts izcelsmes valstī.

C. Kritērijs "saprātīgi domājoša persona" kā subjektīvu lēmumu objektivizēšanas metode

81. Iesniedzējtiesa turklāt jautā, vai pamatota iespējamība, ka tad, ja attiecīgais pieteikuma iesniedzējs tiktu atgriezts izcelsmes valstī, notiks vajāšana, varētu tikt izvērtēta, izmantojot juridisko standartu "saprātīgi domājoša persona". Šajā ziņā iesniedzējtiesa pamatojas uz Vācijas tiesu praksi – tās, lemjot par starptautiskās aizsardzības pieteikumiem, izmanto kritēriju "saprātīgi domājoša un labi informēta persona"[31].

82. Rakstveida apsvērumos gan Vācijas valdība, gan Komisija atbalsta šo praksi un iesaka patvēruma meklētāju situācijai piemērot kritēriju "saprātīgi domājoša un labi informēta persona".

[27] Tas ir arī Eiropas Savienības Patvēruma aģentūras (*EUAA*) ierosinātais pierādīšanas standarts; skat. tās *Practical Guide on Evidence and Risk Assessment* (Praktiskie norādījumi par pierādījumu un riska novērtēšanu), 2024. gads, 8. lpp.

[28] Tāda ir arī ECT nostāja; skat. tās spriedumu, 1991. gada 30. oktobris, *Vilvarajah* u.c. pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:1991:1030JUD001316387, 111. punkts).

[29] Skat. ECT spriedumu, 2008. gada 28. februāris, *Saadi* pret Itāliju (CE:ECHR:2008:0228JUD003720106, 140. punkts).

[30] Šajā ziņā skat. *U.S. Supreme Court* (ASV Augstākā tiesa) spriedumu *Immigration and Naturalisation Service* pret *Cardoza-Fonseca* (480 U.S. 421 (1987), Nr. 85-782). Minētā tiesa 440. lpp. norādījusi: "Apvienoto Nāciju organizācijas definīcijā vienkārši nekas neļauj secināt, ka tāpēc vien, ka ir tikai 10 % varbūtība, ka pieteikuma iesniedzējs tiks nošauts, spīdzināts vai citādi vajāts, pieteikuma iesniedzējam nav "pamatotu baiļu", ka tas notiks. [..] saskaņā ar standarta "pamatotas bailes" piesardzīgu interpretāciju, "kamēr vien, pamatojoties uz pierādījumiem, tiek konstatēta objektīva situācija, nav nepieciešams pierādīt, ka situācija, iespējams, novedīs pie vajāšanas, bet pietiek ar to, ka pastāv vajāšanas "pamatota iespējamība"".

[31] It īpaši tā atsaucas uz *Oberverwaltungsgericht Niedersachsen* (Lejassaksijas federālās zemes Augstākā administratīvā tiesa) 2018. gada 17. augusta spriedumu, lieta Nr. 2 LA 1584/17. Skat. lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu 26. zemsvītras piezīmi (oriģinālvalodā un franču valodā).

83. Tomēr prasītāji uzskata, ka patvēruma pieteikums ir jāizvērtē tikai no patvēruma meklētāja viedokļa, ņemot vērā, piemēram, situāciju viņa izcelsmes valstī. Tie paskaidro, ka tikai šāda pieeja nodrošina, ka kritērijs ietver neitrālu un objektīvu vērtējumu visos gadījumos, savukārt kritērija "saprātīgi domājoša un labi informēta persona" piemērošanas gadījumā vērtējums var nebūt visaptverošs. Tādējādi prasītāji tiesas sēdē paskaidroja, ka atsaukšanās uz kritēriju "saprātīgi domājoša un labi informēta persona" varētu atsaistīt novērtējumu no attiecīgajiem individuālajiem pieteikuma iesniedzējiem konkrētā gadījumā.

84. Nīderlandes valdība uzskata, ka šāda kritērija izmantošana neradītu lielāku vienveidību, jo veids, kādā *fiktīva* saprātīgi domājoša persona piedzīvo zināmas (subjektīvas) bailes, ir atkarīgs arī no interpretācijas, kādu katrā atsevišķā gadījumā sniedz atbildīgā iestāde un/vai tiesnesis. Tādējādi Nīderlandes valdība, kuru šajā jautājumā atbalsta Komisija, uzskata, ka nav iemesla, lai Tiesa sīkāk definētu pamatotas vajāšanas iespējamības standartu, bet tai šis vērtējums būtu jāatstāj valsts iestāžu un tiesu ziņā katrā atsevišķā gadījumā.

85. Manuprāt, ja saprātīgi domājošas personas juridiskais standarts tiek pareizi izmantots, tas kalpo mērķim objektivizēt tās iestādes lēmumu, kurai tiek lūgts noteikt, vai konkrētajā gadījumā pastāv pamatota vajāšanas iespējamība. Tā tas ir arī gadījumā, ja šis kritērijs tiek saprasts un izmantots, lai mudinātu lēmumpieņēmēju, tostarp tiesnesi, kļūt par "sociālu personu, kuru interesē citi"[32]; citiem vārdiem – nebalstoties tikai uz savu personīgo viedokli. Šajā ziņā juridiskā standarta "saprātīgi domājoša persona" izmantošana būtu papildu atgādinājums lēmumpieņēmējai personai neuzspiest savu personīgo viedokli.

86. Tomēr, tā kā ir arī iespējams, ka uz saprātīgi domājošas personas standartu faktiski atsaucas tikai tādēļ, lai pastiprinātu noteiktu viedokli – attēlojot šo viedokli kā "saprātīgu" un tādējādi ne kā faktoru, kurš ierobežo subjektivitāti, bet gan, gluži pretēji, ļauj pamatot subjektīvu lēmumu – [33], piekrītu prasītājiem un Nīderlandes valdībai, ka šis standarts nav jāizmanto.

87. Atbildot uz iesniedzējtiesas uzdotā piektā jautājuma otro daļu, kritērijs, kas jāizmanto, lai noteiktu, vai pastāv pamatotas bailes no vajāšanas, ir jautājums, vai persona – kurai piemīt pieteikuma iesniedzēja iezīmes, tādā situācijā, kādā ir pieteikuma iesniedzējs, it īpaši, ņemot vērā saistību starp tās personīgajām iezīmēm un faktiem, kas konstatēti saistībā ar vajāšanas darbībām šīs personas izcelsmes valstī, – varētu pamatoti baidīties no vajāšanas, ja tā tiktu atgriezta šajā valstī.

88. Šis novērtējums jāveic katrā gadījumā atsevišķi, ņemot vērā visus pieejamos un būtiskos attiecīgā pieteikuma iesniedzēja iesniegtos pierādījumus, kā arī jebkādu citu informāciju, ko atbildīgā iestāde var iegūt un izmantot, lai pamatotu pieteikuma iesniedzēja apgalvojumus.

89. Šī interpretācija atbilst nostājai, ko Tiesa jau ir paudusi vairākos spriedumos, kā minēts šo secinājumu 66. punktā, un papildina to.

[32] Šajā ziņā skat. Jeutner, V., *The Reasonable Person*, Cambridge University Press, Kembridža, 2024, 173. lpp.

[33] Šajā ziņā skat. pētījumu, ko publicējis Jeutner, V., minēts iepriekš 32. zemsvītras piezīmē.

IV. Secinājumi

90. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, iesaku Tiesai uz *rechtbank den Haag, zittingsplaats Zwolle* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Zvollē, Nīderlande) piekto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu 2. panta d) punkts

jāinterpretē tādējādi, ka pamatotas bailes no vajāšanas pastāv, ja ir pamatota iespējamība, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs tiks vajāts, ja tiks atgriezts izcelsmes valstī.

Lai novērtētu, vai pastāv šāda pamatota iespējamība, atbildīgajai iestādei jāuzdod jautājums, vai persona – kurai piemīt pieteikuma iesniedzēja iezīmes, tādā situācijā, kādā ir pieteikuma iesniedzējs, un ņemot vērā saistību starp pieteikuma iesniedzēja personiskajām iezīmēm un faktiem, kas konstatēti saistībā ar vajāšanas darbībām šīs personas izcelsmes valstī, – varētu pamatoti baidīties no vajāšanas, ja tiktu atgriezta šajā valstī.

Šis novērtējums jāveic katrā gadījumā atsevišķi, ņemot vērā visus pieejamos un būtiskos attiecīgā pieteikuma iesniedzēja iesniegtos pierādījumus, kā arī jebkādu citu informāciju, ko atbildīgā iestāde var iegūt un izmantot, lai pamatotu pieteikuma iesniedzēja apgalvojumus.